

Gemeente van onze Heer Jezus Christus,

Er zijn 4 plekken waar mijn oog bleef haken, die me opvielen, bij het lezen van het begin van Johannes 6. En die 4 plekken die passen allemaal bij Bart's afscheid en nieuwe opdracht. En stel ik me voor, als ik ze langs ga lopen, ze bieden alle vier de mogelijkheid om iedereen hier tegen de haren in te strijken – een kans die ik niet wil laten liggen 😊 ... Ik ben niet uit op ruzie hoor, maar Gods woord heeft in mijn beleving nu eenmaal dat karakter. Van kritisch te zijn op ons doen en laten.

I.

Het eerste opvallende punt is dit. Je zou er zomaar aan voorbij lezen. We hoorden dat Jezus in Galilea is, bij het meer van Tiberias. Maar we hoorden ook hoe het bijna Pasen was. Ja en? Nou dit. Met Pasen werd iedere volwassen Joodse man geacht naar Jeruzalem te gaan, om dáár Pasen te vieren. Wat doet Jezus dus nog in Galilea, zeker als het “vlak voor” het Joodse Paasfeest is?

Nu weet u misschien – en anders vertel ik het nu, dat Galilea in Jezus' tijd te boek stond als het afvoerputje van Israël. Zoals Natanaël – één van de leerlingen die Jezus roept – het zo treffend zegt (in datzelfde Johannes-evangelie, Joh. 1:46): Nazaret (in Galilea), kan daar iets goeds vandaan komen? Wat doet Jezus daar? Als Hij dus eigenlijk in Jeruzalem, in de tempel, zou moeten zijn? Dit aangeven dus: niet in Jeruzalem, in een prachtige tempel moet ik zijn. Maar hier, in Galilea, waar menig leven een zootje is. Waar de meeste mensen vandaag niet weten hoe ze de dag van morgen door moeten komen.

De parallel ligt natuurlijk voor de hand: niet in Jeruzalem laat Jezus zich vinden; niet ín de kerk dus, in het centrum van religieuze rituelen; maar in de bagger van Galilea, de plaats waar mensenlevens vastlopen en er weinig perspectief lijkt te zijn. Galilea, wat kan daar voor goeds uitkomen? En Bart, jij voelt je geroepen om dus ook juist naar die plaatsen toe te gaan. Naar de mensen op die plaatsen. Die plaatsen waar mensen “op stand” van zeggen: wat kan daar nu voor goeds uit komen? Omdat ook jij ervan overtuigt bent dat Jezus juist dáár te vinden is. En omdat het Klein Pasen is, kan alvast vooruitgrijpen op dat appél van Pasen. Een appél dat ons allemaal geldt, wij hier samen. Het appél dat de engelen in het graf doen op de leerlingen van Jezus: blijf niet hier stilzitten bij wat ooit was en treuren in Jeruzalem, naar Galilea moet je gaan. Dáár ben je nodig!

II.

Dan het tweede opvallende punt. Dat is een punt dat in alle varianten van de wonderbare spijziging terugkomt, bij alle evangelisten. Het punt van de rekenaars, die “iets” al snel doorrekenen naar “niets”. Filippus en Andreas, zij zijn een soort de penningmeester en de secretaris van de club van Jezus; de regelaars van het stel (zie ook Joh. 12). (Het gaat hier niet om specifiek onze penningmeester en secretaris de les te lezen, maar om een risico dat iedereen die bestuurt of plannen maakt aan kan gaan; dus ook het bestuur van de Buurtbron; en je mag er zelfs een algemene management-les in zien).

Jezus vraagt Filippus dus: “Waar kunnen we eten kopen voor al deze mensen?” En Filippus valt onmiddellijk van zijn spreekwoordelijke stoel. “Eten kopen, voor ál deze mensen! Dat gaat nooit!” En hij rekt even vlug door dat je met 200 denarie (ongeveer 2/3 jaarsalaris) – die ze toch niet hebben – niet eens genoeg geld hebt om een beetje in de buurt te komen. Dan komt zijn maatje, Andreas erbij. En die zegt: “Ja, we hebben hier wel een jongen met vijf broden en twee vissen; maar daar hebben we niks aan voor zoveel mensen.” “Maar dit hier, wat is dat, voor zovelen?” staat er letterlijk. En zo wordt “iets” “niets”.

Jezus draait het om, en daagt óns uit om het om te draaien. Niet van “iets” “niets” maken. Maar aan de slag te gaan, met wat je hebt. En je dán te laten verrassen door wat er gebeurt. Ik vind dat een buitengewoon hoopvolle boodschap: dat Jezus zo'n groots gebaar maakt. Neem wat je hebt, breng het bij Mij, ontvang het dan weer uit mijn handen en je zult versteld staan van wat er gebeuren kan. Het is die hoopvolle gedachte waar de kerk van alle

eeuwen al op gevaren heeft. Zeker bij het Avondmaal: we verzamelen wat we hebben aan gaven, brengen ze bij God en delen het daarna weer met hen die het nodig hebben. En dat heeft door alle eeuwen heen en nóg een ongelooflijke kracht en impact.

III.

Dan het derde punt, en dit is een belangrijke voor iedereen die diaconaal aan de slag gaat of is. In het laatste vers van het stuk dat we vandaag hoorden, klonk het dat de menigte – die net een overvloed aan eten gekregen heeft – Jezus mee wil nemen om Hem koning te maken. En dat Jezus om die reden juist wegloopt. Maar waarom? Het is toch fantastisch om tot koning gekozen te worden? Nu klinkt “meenemen” nog redelijk sympathiek, maar in het Grieks staat er een woord dat in de eerste plaats “roven” betekent. In andere vertalingen lees je dan ook dat Jezus doorhad dat de menigte Hem wilde *dwingen* om koning te worden. En dan wordt de sfeer toch wat grimmiger ...

De meeste mensen die hulp geven kennen inmiddels dit gevaar dat op de loer ligt. Dat degene die je helpt jou zagezegd tot koning van hun leven wil maken. En dat klinkt, mogelijk, sympathiek. Maar dat is het niet. De kant van degene die geholpen wordt kán zijn dat je je steeds meer afhankelijk maakt. Van je koning (of koningin) dus. Zeg jij maar wat ik doen moet; en geef me dan nog meer van dat brood. En de kant van degene die hulp geeft is dat je het wel mooi vindt om zo op het schild gehesen te worden. En dat je vergeet wat Jezus doet, dat Hij wegloopt van deze zogenaamde eer. Omdat het niet zijn bedoeling is om mensen op deze manier afhankelijk te maken.

IV.

Het vierde opvallende punt is namelijk dit. En dan komen we misschien wel op het scherpste deel aan. Uiteindelijk, als het puntje bij paaltje komt, is het Jezus níet te doen om het uitdelen van gratis brood. Later in ditzelfde hoofdstuk komt de menigte namelijk Jezus weer op het spoor en staat weer vragend voor Hem. En dan zegt Jezus dit: “Jullie zoeken Mij alleen omdat jullie zoveel te eten hebben gekregen ... Maar gewoon brood verdwijnt weer als je het opeet. Alleen het hemelse brood geeft eeuwig leven. Doe dus je uiterste best om dát brood te krijgen.” (Joh. 6:26-27).

En dan zijn we juist weer helemaal terug hier in dit religieuze centrum. Waar Jezus zegt: je bent pas écht geholpen als je in al je vezels deelneemt aan mij ... Oef. Dat is (denk ik) nogal een boude stelling. Ik ben oprecht benieuwd wat er gebeurt als we díe combinatie maken. Mensen die praktische hulp ontvangen ook aanreiken: kom mee, dan zal ik je écht te eten geven; en dan hier zo’n klein stukje brood en slokje wijn ontvangen. Hoe zal de reactie dan zijn? Wat móet je daarmee? “Wat is dit?!” Hoe gaat mij dit helpen, als er zoveel problemen zijn?!

Toch is dat wat Jezus belooft: juist dit stukje brood, dit slokje wijn; ja, dit eten van zijn lichaam, dit drinken van zijn bloed is de weg naar een werkelijke oplossing van de problemen. Dat is nogal wat om te beloven. En #hoedan ... Het is een belediging van het rationele verstand.

De hele menigte loopt zo’n beetje ook weg, in dit hoofdstuk 6. Als Jezus deze uitspraken doet. Te bizar. Ze gaan op zoek naar iemand die ze koning kunnen maken. Iemand die zorgt voor brood en spelen ... Daarmee komen we bij de (voor mij ontroerende) afsluiting in vs. 67-69, waarin Jezus aan de 12 vraagt: “Willen jullie soms ook weggaan?” En Petrus antwoordt met “Naar wie zouden we moeten gaan, Heer? U spreekt woorden die eeuwig leven geven.”

Amen

Ds. Fulco Timmers, maart 2018